

En aquest context, la Carta de les Llengües, en els termes adoptats per Finlàndia, garanteix explícitament la recepció de senyals televisius procedents de més països en la llengua de la minoria de parla sueca. Això ha fet possible que dos canals de televisió amb seu a Suècia puguin rebre's sense cap impediment a la costa de Finlàndia i un tercer se sintonitza al sud del país. A més, la llei de radiodifusió garanteix la presència d'un membre de la comunitat sueca als seus òrgans directius.

■ **SUÈCIA-FINLÀNDIA.** A Suècia es parlen, a més del suec, tres llengües: sami, finès i *meänkieli*. Com en el cas finès, el govern suec es compromet a no entrebancar l'emissió del senyal televisiu finès per tal de respectar els drets de recepció de la minoria finlandesa, de manera que la televisió finlandesa es pot sintonitzar sense dificultats en territori del país veí. De fet, hi ha un acord de reciprocitat entre tots dos estats pel qual Finlàndia es fa càrrec del cost d'un programa suec a Finlàndia i viceversa. El senyal de la televisió finlandesa arriba a una públic potencial de 2,5 milions de persones (es calcula que són 450.000 parlants).

A més, de resultes de la relació històrica entre tots dos països, les televisions i ràdios sueques tenen programació en finès. La ràdio sueca va emetre prop de 4.500 hores en finès l'any 1999.

■ **REPÚBLICA TXECA-POLÒNIA/ESLOVÀQUIA.** Si bé el nivell de complicitat entre tots dos governs no és tan fort com en el cas nòrdic, a la República Txeca s'han fet passes en favor dels drets lingüístics de la minoria polonesa, que l'any 2001 representava el 0,5% de la població total; i de l'eslovaca (1,9% de la població). Hi ha acords entre el govern txec i els polonesos i eslovacs per tal d'estrènyer els llaços culturals. A més, un programa de la Unió Europea ha permès que la televisió txeca Ostrava i una televisió regional polonesa emeten continguts compartits.

■ **ARMÈNIA-RÚSSIA.** Els russos són la segona comunitat minoritària més important d'Armènia, darrere dels iazidites. El 2001, 40.500 persones que

s'autoidentificaven com a russos vivien a Armènia, cosa que representava el 0,46% de la població total. Per atendre la demanda d'aquesta comunitat, l'article 28 de la llei sobre companyies públiques de televisió i ràdio especifica que "poden deixar temps d'emissió per a les llengües minoritàries". Això a banda, i gràcies a tot un seguit d'acords, algunes televisions i ràdios russes emeten a Armènia.

Violeta Tena

Ampliar els marges

La proposta de la ILP "Televisió sense fronteres" no trenca el marc legislatiu existent en matèria àudio-visual. Ans al contrari, la ILP n'amplia els marges: desenvolupa principis que conté la Constitució espanyola que fins ara s'han mantingut en somort. Perquè, en aquests 32 anys, la qüestió de les comunitats lingüístiques minoritzades, al contrari que la majoria de preceptes legals que apareixen a la Constitució, no ha gaudit de cap desplegament que donara consistència a la qüestió. I cal no oblidar que l'article 3 de la Constitució espanyola diu que "la riquesa de les distintes modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció". Sobre això, segons l'advocada d'Acció Cultural Mercè Teodoro, la normativa que presenta la ILP "aprofita per a desenvolupar el concepte de comunitat lingüística, que no existia a la legislació espanyola com a tal", malgrat que "lleis com la del procediment administratiu o la llei orgànica del poder judicial" n'acceptaven l'existència tàcitament, perquè deien "expressament que no s'hauran de traduir els documents que s'expedesquen amb destinació a unes altres comunitats amb una mateixa llengua pròpia, idèntica o semblant".

Una imatge del Parlament Europeu.

“**V**as a les palpentes constantment.” Ho diu Leonardo Anselmi, portaveu de la plataforma Prou, que ha aconseguit que el Parlament de Catalunya debata sobre la continuïtat de les corregudes de bous al Principat després d'un procés llarg i atzarós de recollida de signatures. Hi van participar 880 fedataris, a més de les 11 persones que conformaven la comissió promotora i una persona que s'hi dedicà exclusivament durant quatre mesos. L'objectiu era recollir 50.000 signatures i ho aconseguiren: en total, 180.069 catalans en edat de votar estamparen la signatura perquè aquesta temporada de bous siga la darrera a la Monumental de Barcelona. Les iniciatives legislatives populars, explica Anselmi, "són actes en què la democràcia es palpa i el ciutadà sent que interactua amb l'administració".

La ILP de l'abolició de les corregudes de bous ha esdevingut l'última i potser la més notòria de les presentades

L'esforç personal i econòmic de centenars de ciutadans, en aquell cas, se n'anà en orris. Tant en l'un cas com en l'altre, els col·lectius promotors en tenien prou de presentar 50.000 signatures, que és la quantitat que marquen les respectives lleis d'ambdós territoris.

En les iniciatives d'abast estatal s'exigeixen mig milió de signatures. És la xifra que estableix una llei orgànica aprovada el 1984. El text legal desenvolupa l'article 87.3 de la Constitució espanyola que estableix la possibilitat que els ciutadans participaren directament en el procés de producció normativa mitjançant les iniciatives legislatives populars, una ferramenta que ja contenia l'articulat legal de més estats europeus. Des del 1982 fins al 2008 s'han presentat 45 ILP que toquen qüestions ben diverses, des de les més singulars (com ara la que proposava d'anomenar *homonomi* el matrimoni entre persones del mateix sexe) fins a les més serioses (com la que el 1983 reclamava el manteniment dels Alts Forns de Sagunt o una que el 1990 reclamava l'abolició de la feina precària). Des que el 1984 entrà en vigor la llei, només una iniciativa ha superat totes les traves i ha esdevingut llei. Fou l'any 1995, quan una ILP va motivar una reforma de la llei de propietat horitzontal. Per a Joaquín J. Marco, autor de *La iniciativa legislativa popular: la experiència valenciana*, el problema de les ILP és que requereixen un gran esforç ciutadà i molt sovint altruista. "Si tens el suport d'alguna associació que pot oferir gent disposada a eixir al carrer és relativament fàcil. Però, en conjunt, és un procés complicat que requereix moltes complicitats i molta disponibilitat de temps. O tens una infraestructura molt sòlida o és molt difícil", diu aquest professor de dret de la Universitat Cardenal Herrera - CEU San Pablo.

ILP, una eina sense mides

Si a l'estat espanyol calen 500.000 signatures per a dur endavant una ILP, a Àustria n'hi ha prou amb 100.000 i a Itàlia amb 50.000. La Comissió Europea proposa que amb un milió de signatures es pugui engegar una iniciativa ciutadana europea. Els requisits per a fomentar la participació ciutadana a cada país són molt diversos.

aquests darrers anys a casa nostra. Ara fa nou anys també la ILP "Per l'Horta", a València, que pretenia la preservació de l'horta periurbana que envolta la capital valenciana, acaparà una certa atenció mediàtica. El gener del 2001

es presentaren a les mesa de les Corts 117.000 signatures que ho demanaven. Però aleshores el partit al govern, el PP, que tenia majoria a l'hemicicle, ni tan sols va considerar que calia donar-hi curs per debatre-la al ple de la cambra.

Tants models com estats. Mig milió de signatures, que són les que requereix el Congrés dels Diputats per a tenir en consideració una ILP, és una xifra força elevada, que representa l'1,2% de la població. A Itàlia, un país amb 14 milions d'habitants més que l'estat espanyol, se n'exigeixen 50.000, i a Àustria el nombre mínim és de 100.000. Les xifres i els percen-

Requeriments per a presentar una ILP als Països Catalans

	Nombre de signatures	Termini de recollida
Balears	10.000	3 mesos
País Valencià	50.000	4 mesos
Catalunya	50.000	4 mesos

tatges, doncs, varien molt segons el país. En el cas de Lituània representa l'1,55%, mentre que a Letònia es requereix que el 10% de la població done suport a la iniciativa. A Hongria, Polònia, Portugal i Eslovènia, el percentatge de signatures exigides són superiors al 0,2% de la població.

Precisament ara, la Unió Europea comença a donar forma a la iniciativa ciutadana popular (ICE), una mena d'ILP europea que ha de servir per a "introduir una nova forma de democràcia participativa", segons Maros Sefcovic, comissari de relacions institucionals i administració, que opina que "els ciutadans són uns dels grans guanyadors del tractat de Lisboa". "La iniciativa ciutadana fou una de les darreres aportacions de la convenció encarregada de redactar el tractat de Lisboa, i s'hi introduí a

“Si es comencen a rebutjar propostes es genera frustració”, adverteix Romeva

instància de l'europarlamentari Alain Lamassere i el diputat alemany Jurgen Meier —explica Íñigo Méndez del Vigo, eurodiputat del PP que va participar en la convenció—, i durant tota la complicada negociació del contingut final del tractat ha estat un dels pocs punts que ha concitat un consens favorable.”

Ara són el Parlament Europeu, el Consell d'Europa i la Comissió que han de donar forma definitiva a l'ICE. De moment, la Comissió Europea ja ha fet una proposta a les altres dues institucions. L'executiu comunitari proposa que el nombre mínim de signatures necessaris per a tenir en consideració una proposta siga d'un milió de ciutadans,

procedent de nou països, pel cap baix. A més, la Comissió proposa que hi haja un nombre mínim de signatures per estat: la xifra que surt de multiplicar per 750 el nombre d'eurodiputats. Tenint en compte aquesta condició, de l'estat espanyol es requeririen 40.500 signatures. “Això es fa per evitar que transcendesquen assumptes locals, de manera que allò que ens arribe siguen matèries que afecten el cabal comunitari —explica Méndez del Vigo—. No s'hi val que 999.997 signatures vinguen de França i tres de Letònia.”

Aquest no és l'únic condicionant. Com en el cas espanyol, hi ha moltes restriccions a l'hora de presentar iniciatives que aborden segons quines qüestions. Si en el cas espanyol es prohibeix específicament que s'aborden a través de la ILP qüestions com el dret penal, les lleis orgàniques, afers de política internacional i tot allò que té relació amb els impostos, en el cas de l'ICE només es tindran en compte qüestions del cabal comunitari i que no modifiquen la substància del tractat de Lisboa. Un exemple: a la xarxa ja hi ha gent organitzant-se per demanar que l'europarlament tinga una sola seu (ara en té tres) a Brussel·les i, com explica Méndez del Vigo, “aquesta hipotètica ICE no podria reeixir perquè afectaria directament el tractat”.

Raül Romeva, eurodiputat del Grup Verd, es mostra satisfet perquè l'ICE s'haja inclòs en el tractat però no amaga una certa prudència. “Es tracta d'una fórmula que, des d'un punt de vista de l'ampliació de la democràcia, resulta clau. Però si comencen a rebutjar-se propostes ciutadanes generarà frustració”, afirma. En la mateixa línia es manifesta Joaquín J. Marco, que opina que, “tenint en compte la participació electoral en tots els afers europeus, em costa de creure que es pugui aconseguir un nombre determinat de signatures per a una cosa que tinga a veure amb Europa”.

—Quins dèficits presenta el procediment de la ILP?

—Hi ha tres elements que cal tenir en compte: les matèries sobre les quals es pot presentar una ILP són reduïdes, perquè la Constitució i els estatuts d'autonomia ho estableixen així. A més, el nombre de signatures que es requereixen és elevat. Finalment, en alguns casos els terminis poden ser un problema. La combinació de totes tres coses fa que el ciutadà s'implique poc en el procés. A més —cosa que és encara més greu—, el parlament al qual s'adreça no té cap obligació d'acceptar la proposició. Estarà obligat a tramitar-la si compleix allò que estableix la llei, però no que més endavant es tramite com una proposició de llei dins la cambra, amb la qual cosa la majoria parlamentària pot decidir, com si fora una proposició de llei presentada per qualsevol altre grup, que no passa a ser estudiada a la comissió corresponent. Així doncs, un esforç titànic de molts mesos i de molta gent pot quedar en no res. Els mecanismes de democràcia directa o participativa que el nostre ordenament regula són massa constrets, de manera que es dificulta la participació ciutadana. Els mecanismes de participació que hi ha estan profundament adormits. Ens trobem moltes dificultats, tantes que sovint és molt més còmode convertir-se en un *lobby* i pressionar un grup parlamentari perquè presente una proposició de llei que no pas impulsar tota la tramitació relativa a la ILP.

—És certa o és un mite l'afirmació que una ILP facilita la participació ciutadana, com han proclamat tradicionalment els partits polítics?

—Per a mi és un mite. És com el mite de Sísif: comences a empènyer una roca muntanya amunt i quan arribes al cim la pedra rodola rostos avall i estàs obligat a començar de bell nou. Ens donem cops al pit, ens vantem de ser molt democràtics i de

Siga com siga, la línia per a determinar què és admissible no resulta gens fàcil de dibuixar. Com apunta Romeva, la presentació d'iniciatives populars per

“Cal reduir el nombre de signatures necessàries”

L'any 2009 Joaquín J. Marco Marco va publicar ‘La iniciativa legislativa popular: la experiència valenciana’, on explicava el procés i la tramitació de la ILP per salvar l’Horta. Aquest doctor en dret, llicenciat en polítiques i professor de la Universitat Cardenal Herrera - CEU San Pablo defensa les ILP però lamenta les traves que posen els partits polítics perquè hi haja una participació ciutadana efectiva.

deixar molta capacitat de maniobra als ciutadans, però en realitat estem abocats a una profunda letargia participativa. La llei que regula les ILP fou reformada fa anys, però els avançaments foren molt tímids.

—**Quins aspectes s’hi modificaren, en aquella reforma?**

—S’hi suavitzaren un poc els terminis i s’hi incorporà la signatura electrònica, però el problema és el mateix. Per exemple, hi ha una indemnització per les despeses que s’han generat, però que no es fa efectiva fins que la ILP no ha estat tramitada a la cambra. Si la cambra no l’admet, no hi ha indemnització. Des del meu punt de vista, la indemnització hauria d’atorgar-se en el moment en què s’aconsegueixen les signatures. Fins i tot crec que encara que no s’hagueren aconseguit totes les signatures, es podria compensar proporcionalment, a partir d’un nombre mínim de signatures. Si de veritat volem incentivar la iniciativa ciutadana, hauríem d’abordar totes aquestes qüestions. Si no, es genera una sensació de falsa democràcia.

—**Fa la sensació que hi ha un cert consens que les ILP mai no passen el tall dels parlaments...**

—És una qüestió de quins sectors vols sensibilitzar. Prenguem d’exemple l’última de què tinc notícia al País Valencià: s’ha convertit en llei però no ha estat des de la iniciativa popular, sinó que el grup majoritari l’ha reconvertida

en una nova norma, que era allò que es coneixia com a xarxa de suport a les dones embarassades. El grup del PP ho va reconduir com una norma presentada per ells mateixos, que es devia aprovar en termes pareguts als que proposava la ILP, però que des d’un punt de vista tècnic i jurídic no és una ILP.

—**Això desvirtua el sentit de la ILP...**

—En certa mesura sí i no es pot comptabilitzar com a ILP. Però també he de dir que moltes de les que es presenten són de qüestions que no es poden abordar o bé no s’hi treballa prou ni es busquen les signatures necessàries.

—**Què caldria fer per resoldre aquestes mancances?**

—Tot açò forma part d’un problema més ampli. Espanya viu en un sistema de partitocràcia en el qual els partits tenen un gran interès a controlar tot allò que té relació amb el sistema polític. Això fa que tot allò que excedeix el control dels partits suscite un cert rebuig per part d’aquests. I la ILP és una d’aquestes coses. La poca efectivitat de la ILP és només un exemple més dels déficits que arrossega la democràcia: molts càrrecs són elegits pel parlament i no per uns altres òrgans; les llistes electorals són blocades; hi ha pocs referèndums... Tot s’engloba en una situació que prové de la transició, un període en el qual s’eixia de la dictadura i s’intentà d’evitar els excessos deixant en poder dels

EL TEMPS

partits el control de quasi tot. Això tenia sentit fa trenta anys però ara no.

—**En uns altres països hi ha més garanties?**

—El país amb un desenvolupament més evident és Suïssa, que és el país que té més nivell de democràcia directa del món. Però és una *rara avis*. En uns altres països, el desenvolupament no és tan profund però s’exigeix un menor nombre de signatures. Com més baixa siga l’exigència de signatures, més fàcil és que els ciutadans s’animen a demanar alguna cosa. De totes maneres, a Espanya ens hem habituat a deixar les nostres responsabilitats a les mans de la política. Ens agrada molt de criticar, però som molt poc actius.

—**Què s’hauria de fer per resoldre les deficiències de les ILP?**

—Reduir el nombre de signatures, que ara és excessiu; avançar les exigències per al pagament de la indemnització; ampliar les matèries que poden ser objecte d’iniciativa; i, si fora necessari, ampliar els terminis. Si realment creiem en la democràcia participativa l’hem de dotar dels mitjans indispensables perquè funcione correctament.

part dels ciutadans és un “arma de doble tall”, perquè les propostes “poden anar en totes les direccions”. “Es pot demanar de declarar la UE com un espai

lliure de transgènics. Però també es poden proposar coses com ara prohibir el matrimoni entre parelles homosexuals”, diu. Per tot això, es declara, respecte de

l’ICE, “entusiasta en la fórmula, però cautelós en l’aplicació”.

Violeta Tena